

Peter Handke

Velký pád

Kniha vychází s laskavou podporou rakouského Ministerstva školství, umění a kultury.

Dieses Buch wurde freundlich aus den Mitteln des Österreichischen Bundesministeriums für Unterricht, Kunst und Kultur gefördert.

© Suhrkamp Verlag Berlin 2011.

All Rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.

© Rubato, 2013

Translation © Věra Koubová, 2013

ISBN 978-80-87705-07-0

Povídka

I.

Den, který končil Velkým pádem, počínal ranní bouří. Muže, o němž se tu má vyprávět, probudil mocný úder hromu. Dům, spolu s postelí, se nejspíš otrásl a ještě dlouhý okamžik zachvíval. Okamžik: to se k tomu, kdo tam leží, nehodí. Zburcován ze spánku, setrvával s očima zavřenýma a čekal, co se bude dít dál.

Nepršelo ještě a také nebyl oknem dokořán slyšet vítr. Zato se opět a opět blýskalo. Blesky, ty projížděly zavřenými víčky muže jako nárazy jiskření, a suchý hrom vzápětí, ve stále kratších odstupech, se v uších tříštil pokaždé hřmotněji.

Zburcován ze spánku: ani to se k tomuhle ležícímu příliš nehodilo. Zaburácení bouře ho snad ani nepřekvapilo. Jen potichu ležel a víčky mu to blýskalo a vnitřkem lebky burácelo, jako něco každoranního, jako něco každodenního; jako kdyby byl na takové buzení zvyklý; a ne jenom zvyklý, jako by na takové obzvláštní buzení měl přímo právo. Bles-

ky a hromy působily jako hudba budičku, která ho stejně prudce jako samozřejmě převedla z hlubokého spánku do dokonalé duchapřítomnosti a ještě do něčeho jiného: do připravenosti; být připraven se konfrontovat, zúčastnit, zasáhnout. Zatím tu v tom rachotu ležel natažený a užíval si ho.

Po prvním zahřmění by byl málem vyskočil, aby vytahal ze zásuvek televizní, hudební atakdál kabely. V tžž moment se mu však rozbřesko: není ve vlastním domě, leží v cizí posteli. Samo místo, kde spal, bylo cizí, celá ta zem.

Po velmi dlouhé době to byla první noc mimo vlastní postel, mimo důvěrně známé prostředí. Pořád ještě se zavřenýma očima natáhl paži po navyké stěně, která ale nebyla. Hmátl do prázdna. A ani to ho nevylekalo, jen se divil, než se mu rozsvítilo: Vždyt já jsem na cestě. Včera jsem vyrazil z domova. Sice jsem se neprobudil ve vlastní posteli, ale ani ne v cizí.

Kdysi dřív, prvního rána někde jinde, mu domov scházel. Hned ten večer, kdy do jiné země dorazil, například hned na tamním letišti pohlížel s jakousi bolestí z odloučení na tabuli, která ohlašovala bezprostřední zpáteční let. Avšak po ránu jeho Velkého pádu ho cizota nejenže ani na oka-

mžik nerušila, ihned se v ní cítil domácky. Už nikdy nechtěl znovu otevřít oči.

Hrom a blesk, blesk a hrom, ty to byly, ty ho teď daleko od domova pohostinně přijaly. A když pak pozvolna slábly, až se vytratily, převzal tu roli déšť. Docela náhle, až v tichu po bouřce, se rozpršelo, souvislým, rovnoměrným, vytrvalým bubnováním. Chráněn před přívalem tu muž ležel dál se zavřenýma očima. Nic se mu nemohlo stát. I kdyby tam venku byla potopa: on spočíval v arše, on spočíval v bezpečí.

Ukolébávalo ho v ní ještě cosi třetího. Nejprve spal a pak procitl v posteli ženy, která mu byla nakloněná. Která ho milovala? Sice mu to jednou během noci naznačila. Ale nevyhovovalo by mu, kdyby to tu viděl napsáno tak doslova. Byla mi nakloněna: víc říci nechtěl.

I on byl toho rána ženě nakloněn, ještě víc než v noci, nebo nějak úplněji, hlavně jinak. Lože i dům velmi časně, již nad ránem, opustila za prací. Bylo jí při tom sotva slyšet a jeho, v polospánku, naplňovala až dětinská vděčnost; celým tělem vnímal, že vděčnost přímo ztělesňuje. Za žádných okolností by jí to nemohl říct, ale jak tak naslouchal jejímu závanu, vzdalujícímu se prostorami domu, ležel tu a uctíval ji, tuhleto ženu.

To už by sám sebe přijal spíš jako jejího ctitele než jako milence. Když ho tak jednou sebevědomě, jak se mu zdálo, oslovila, nakrčil tehdy obočí, nejen proto, že věk na role milovníka měl už za sebou, a zahleděl se jinam.

Zahalen do rovnoměrného dešťového přivalu bez větru ještě jednou usnul. Ačkoli měl leccos před sebou, dnešního dne a obzvláště pak zítřejšího, bylo mu, jako by mu patřil všechen čas, a zároveň jako by to bylo už součástí a počátkem konfrontace, jež na něho čekala. Byl to tak lehký spánek, že člověk jím odplynul. Pokud ještě něco ztělesňoval, pak jedině spánek. Téměř vždy se ve filmech herci, znázorňují-li spáče, a i kdyby to bylo jako ze života, jeví nedůvěryhodně. Tenhle naproti tomu, i kdyby třeba po prvním procitnutí zůstal zcela při vědomí, spal skutečně, zatímco spánek hrál, a spal a spal, a hrál a hrál. A pokud při tom snil a divákovi nějaký sen předsníval, pak opět jedině o vznášení a odplynutí. Byl to sen bez děje, nemohl v něm například létat. Avšak údajně má vznášení, stejně jako umění létat, ve snu svůj význam. Jen zapomněl jaký, tak jako se toho v průběhu let rozhodl zapomenout mnoho.

A tady se hodí zmínit, že muž, o kterém se tu vypráví, je skutečně herec. Jako mladík se v malém podniku svého otce vyučil jinému řemeslu a často i spolu s otcem pokládal všelikde v domech na různých předměstích na seve-

rozápadě B. dlaždice. Bylo to na něm stále ještě vidět, a nejen na rukou, možná ještě nápadněji na pohybech – leckdy ustoupil vzad, poodstoupil pozpátku, opět přistoupil –, na hlubokých pohledech – především jak vždy vzhlédl vzhůru, rázem, po dlouhém civění k zemi, jak v některých filmových scénách mhouřil oči, pro nic za nic, bez jediné pózy, bez naučené významuplnosti, jako to nezřídka bývá u jiných filmových hrdinů. U něho se to, jak to jen říct, stalo druhou přirozeností, nebo vůbec přirozeností?

Jakže, příběh herece, během jednoho jediného dne, od rána až hluboko do noci? A herece nikoli při práci, nýbrž když má volno? Někdo takový že by měl být hrdinou, ať tak či onak, v příběhu, navíc v příběhu vážném? – Není nikoho ohroženějšího, nikoho stabilnějšího nad herece, někoho jako on. Nikoho, kdo je v životě méně hráčem rolí. On, herec, jakožto „já!“, jako to, co je u méně Já navíc. Bez své práce představitele – když nehraje – všemu vystaven po celé dny. Někdo takový je epický, také zemitý. Možná se o něm dá vyprávět příběh jako o málokom jiném.

Jeho první herecká léta se odbývala na divadle. Jevišťe byla malá, jeho role však vždycky veliké, hned od začátku. A navzdory svému mládí představoval skoro pořád jen muže bez určitého věku, Odyssea, anděla, který provází a vede Tobiáše na jeho cestě za otcovým vyléčením, Othella, bez nalí-

čení načerno, pekaře v *Pekařově ženě*, který své cizoložné choti nakonec odpustí a opět ji přijme, Emila Janningse, když mu uklouzne, jak „strašně bolestné“ je „být zároveň živ i sám“. Hrdiny bez stáří nebo idioty, jako třeba Bennieho v dramatinizaci *Hluku a zuřivosti* od Williama Faulknera, kdy miniaturní předměstské jeviště pod žalostným pohledem na „osiřelé“ – jak se říkávalo pozůstalým – překypělo v celé universum, anebo téměř ještě děti a vůbec děti dožitovní, jako Parsifala nebo Kašpara Hausera, v kteréžto roli upomenul jakousi matku, jež do divadla přišla poprvé a nejspíš naposled, na jejího zavrženého syna, pomocného dělníka na stavbě za devatero horami v té jeho boudě: tak ji dojal, její syn, tady na tomhle jevišti, že se k němu ihned rozjela a odvezla si ho domů, na čas. Jen Fausta, ačkoli ho k tomu popichovali, odjakživa hrát odmítal a ještě teď by mu pro jeho věčné pachtění za vlastní záchranou nevěnoval ani svůj obvyklý náznak uplivnutí.

Filmy z něho udělaly hvězdu, i když ho na ulicích, které zůstávaly jeho živlem, až na vzácné výjimky nikdo nepoznával. Všechno, postava, držení těla, pohyby, bylo na něm nenápadné, a krom toho se uměl udělat neviditelným. Rozhodně to byla jeho jistota a do dnešního dne působila. Naproti tomu ve filmu, jedno v jakém, byl kdovíproč k poznání okamžitě, i v davu, a třeba to bylo v nejvzdálenějším pozadí. Bylo to pokaždé něco jiného než pouhé poznání

nebo rozpoznání, a vůbec ne otázka světla. Anebo přece – jen právě ne osvětlení – anebo přece. Dalo se to vycítit už z prvního výstupu, v dobrém i ve zlém, tam ještě pronikavěji, někoho takového by člověk nechtěl potkat na ulici, ani za denního světla ne. Na počátku jeho filmového údobí ho ještě srovnávali: hned byl Richard Widmark v poněkud temnějším provedení; hned Marcello Mastroianni bez té zdůrazněné národnosti; pak zase Francisco Rabal, který nikdy nebyl doopravdy mladý. Později už postačil on coby on.

Už několik let nevystupoval, ani na divadle ani ve filmu. Nadále byl pln úcty ke svému povolání, a pokud na ně nebyl přímo hrdý, pak přece jím naplněný a vděčný za dobu s ním, jen se už za herce nepokládal. Někdo, kdo nežije i v období volna ustavičně, ve dne v noci, s problémem, krásným, stísnujícím, osvobodivým, obšťastňujícím a trýznivým problémem ztělesňování, nemá podle něho právo se hercem nazývat, totiž slovem, které pro něho mělo jiný význam než pro nemálo ostatních. Slovo, jméno „herec“: to znělo.

Už nehrát, to nebylo svobodné rozhodnutí. Na druhé straně dál přicházely nabídky rolí, jako by se nic nestalo. A možná se také nic nestalo. Jen měl, jak říkal, jistotu (zas ta jeho „jistota“...), ze dne na den, „jedním rázem“, že pro herce, a nejenom pro někoho, jako je on, už není co znázorňovat,

přínejmenším ve filmu. Sice existují role, stále znovu, a nejen ty známé, typizované, ale už se nedají vyprávět žádné příběhy, a příběhem neměl na mysli ono nyní obvyklé „podle pravdivé události“, příběhem měl na mysli zjevení, ať už by šlo o to vyjevit tvář nějakého člověka, jako kdysi ve filmových příbězích Carla Theodora Dreyera, Roberta Bressona, Maurice Pialata, Johna Forda, Satyajita Raye, nebo vyjevit něco, něco jiného, většího, velkého, v tobě a ve mně, anebo prostě aby se v právě umírajícím zjevil někdo sotva narozený, aby prázdný stěviec byl zahlédnut jako podobenství němeého výkřiku smrti, lžička padající z ruky jako podobenství pro větší pád.

Na cestu se vydal předešlého večera, pryč ze svého domu a ze své země, ne vysloveně kvůli tady téhle ženě. V jejím městě a okolí měl příštího dne přece jen ještě začít s jedním filmem, vystoupit v jednom filmovém příběhu. Příběh pojednával o zběsilém vražedném běhu, nejprve jen v hlavě, pak ale... Při čtení scénáře si byl herec svou věcí téměř jist. Pokud ne scénář, pak on, svou hrou, svým bytím, stáním, rozhlížením, dopomůže příběhu, aby otvíral oči. Mezitím si ovšem tak jist už nebyl.

Během tohoto rozvažování vstal. Prázdná postel. V otevřeném okně déšť. Bezvětrí. Za oknem, v jisté vzdálenosti, stromy na kraji lesa, nepravidelná řada. Před nimi zahrada,

spíš louka, celá prázdná, jen letní tráva, po pás vysoká, místy zohýbaná nebo přibitá bouřkou k zemi. Okno byly spíš prosklené dveře, se dvěma širokými křídly, která nahoře dosahovala téměř ke stropu. Pokoj patřil k domu, ke stáletému domu, na osamělém místě. Býval to kdysi lovecký zámeček a nyní ho obývala žena. Mohla si to dovolit, vedla v metropoli podnik, nechtěl vědět který nebo jaký, už tahle jedna informace byla na něho ažaž.

Vůně kaštanových květů přívátých v celých šňůrách z lesa a prolétávajících v pěnivých vlnách nad travnatou zemí. Nahoře na deštovém nebi sférické lety vlaštovek navzájem se křížujících tak vysoko, jako by předjímaly slunce a modř. Ale už předtím se vlaštovky míhaly vysoko, možná ještě výš než teď, když povětrí a temné hradby mraků protínaly blesky, a hravě tak usvědčovaly ze lži průpovídku o svém přízemním letu před bouřkou.

Nahý, jak byl, vyšel ven. Nikdo ho nemohl vidět, tak si to určil, a vůbec. Tam, kde ještě stála tráva zpřímá, otíraly se mu zmáčené letní klasy o boky a břicho. Sehnuv se tedy, umýval se v podpaží, tvář, oči a uši, vlasy. Déšť padal nadále, rovnoměrně a silně. A skutečně z něho prýštila síla. Muž se v něm cítil nezkrotný. Déšť byl teplý, a po několika krocích studený, pak opět teplý, a tak dál. V domě se už nebude muset sprchovat.

Z husté trávy vyrazil pták a s pištěním či nadávkami zasvištěl do lesa, stále v přízemním letu, při kterém se to, co na něm bylo temné, prudce převrátilo ve žlutou. Herec jméno toho ptáka kdysi znal, ale mezitím je zapomněl, i to tak bylo určeno, jako skoro u všech jmen. Zato mu vykřikl do zad, což snad dříve nedělával: „Hele ty tam. Ne tak zhurta. Vždyť ti nic neudělám. Pojď zpátky a poslechni si, co ti povím.“ A protože byl uvyklý dbát na vlastní hlas, napadlo ho, jak nezvučně hlas zní. Slova k ptákovi byla první, co toho dne pronesl. Ale připadlo mu, že to nebyla ta správná hlasová poloha. A tak ta slova řekl ještě jednou, pak znovu a ještě – zatímco pták se žlutým břichem dávno zmizel –, dokud se to, s čím se na něj obracel, nedostalo do jistého souladu s jeho hlasem.

V kuchyni hrálo rádio, zvuk byl nastaven tak potichu, že opět vznikal dojem sfér, ovšemže jiných než u vlastovčího kroužení. Zrovna četli, jako už dříve a stále kolem dokola, zprávy ze světa a hlasy hlasatelů, sotva slyšitelné, anebo takto snad o to slyšitelnější, vystupovaly jakoby z nejuzdálenějšího vesmíru, určeny nějakému jinému universu. „Tady rádio Venuše.“ – „Tady rádio Cassiopeia.“

Během poslechu šumění deště ustalo – z ničeho nic. Ale ne, šumění rovnoměrně pokračovalo stále dál. Jakmile si to uvědomil, vypnul rádio a navíc vytáhl, ne, vyrval kabel

ze zásuvky. On, který se jinak chápal věci bez nesnázi, sáhl pak vedle, když natahoval ruku po chlebu, a to dokonce vícekrát. Nejenže šátral mimo, on se k bochníku vůbec nemohl dostat, ne a ne. Z paží mu vyprehala veškerá síla, z pravé, kterou se pokoušel na chléb dosáhnout, stejně jako z levé.

Přecházelo to i na další věci. Na šálek, který si chtěl přitáhnout; na lžičku ve sklenici s medem; na plátek citronu; květinu ve váze na kuchyňském stole; na scénář rozevřený hned vedle: nedařilo se mu ani, aby se jich dotkl konečky prstů, natož aby je uchopil. On, mistr souhry pohybů – počínaje dejme tomu tím, jak skládal mapu, nebo si nasazoval klobouk, tiskl kliku, ohlížel se přes rameno na rozloučenou, upřeně zíral otevřenými dveřmi kamsi docela jinam, až konečně, jak si nahazoval ruksak nebo postroj na záda – když tu tak teď stál v cizí kuchyni, on se ve svých pohybech, nebo spíš slabých pokusech o ně, dočista pletl, chtěl si rukou prohrábnout vlasy, a zachytil se jí už dole za přezku od pásku, kdežto druhá ruka, v kapse kalhot ani ne tak sevřená v pěst jako spíš v křeč, se ze sevření kapsou nedala, ne a ne, vytáhnout, při tom se pak také ještě obě ruce dostaly navzájem do křížku a nakonec snad, nezlomně zaklíněné, vězely ve stejné kapse.

Časem se pak herce přece jen zmocnil jakýsi spíš neradostný smích, jak to stojí v detektivních románech Raymonda

Chandlera. Zároveň mu vyrážel na čele pot, dokonce se mu perli na hřbetu ruky. Když teď dosedl na stoličku, pro něho jak nachystanou, spadla mu zároveň hlava do týla s takovou vehemencí, jako by se od něho oddělila; jako by ho do týla zasáhla rána, která ve vteřině zabíjí. A on byl přece tak pyšný na svůj silný, nepoddajný krk.

Už se zas dokázal smát – jak se to říká o dětech –, avšak slabost, vsáklá do samého nitra srdce, ho tak docela neopouštěla. Třásl se. On, který jinak ztělesňoval klid duše a zemskou tíži, se třásl. V letech, kdy pracoval jako obkladač po boku ustavičně netrpělivého, vznětlivého a nesnášenlivého otce, byla jeho oblíbeným předmětem vodováha, jako nářadí a kromě toho i vzor: vzduchovou bublinu v průzoru váhy, uprostřed přesně a tiše ohlašující dokonalou přímku, nazýval „bublinou klidovou“, a takovou klidovou bublinu odkryl pak také v sobě, nebo byl on sám váhou klidu – mohl jí být nebo ji hrát, podle toho. A tak svou klidovou bublinu nosil také po celá desetiletí s sebou do hry, do práce, a ona se, jako právě jen nářadí z prvopočátků života, pokaždé osvědčila.

Jak to zas uvést do chodu? Čekal. Vždyť měl čas (nebo snad ne?). Poslouchal. Děšť, děšť. Nepolevit, dešti! Neustat, šumote! Ano, poslouchal, to bylo ono. A rozhlédl se; díval se okolo, při tom ovšem musel, jako sova, otočit celou hla-

vu, oči prozatím zůstávaly strnulé. A když se pak konečně domníval, že drží šálek pevně v ruce, vypadl mu z prstů a rozbil se. Byl to jeho cestovní šálek, který s sebou bral všude, domnívaje se, že káva, čaj nebo cokoli dalšího chutná jen díky němu, díky jeho tvaru a jeho materiálu, tak jak se to patří. Teď tu ovšem ležel ve střepech, podivuhodně velkých, vypadl v posledním záchvěvu třasu. Ale aspoň ten třas nebyl trvalý.

Střepy spojil lepidlem, které v tom cizím domě našel na první pokus. Ano, cizí byl ten ženin dům i nadále, i když tu už léta přenocoval, cizí v tom smyslu, že do většiny místností dosud nevstoupil a ani neotevřel žádnou skříň nebo zásuvku. Pak si ukrojil chleba, dokonalý krajíc, jaký to srdečný zvuk, a sám sobě nahlas řekl: „Ani den bez krájení chleba.“ Jak jen se takovým krájením stal těmi před ním a čerstvě je ztělesnil! (Také ty po něm? V tom tedy jistotu neměl.) Šálek byl opět bytelně spojen do jednoho kusu a tubu s lepidlem hodil směrem k otevřené zásuvce: přesně na její místo. A znovu sám k sobě: „Pořád jsi ještě mistr ve vrhu, příteli. Měl by ses jedním ze svých hereckých jmen nazývat Vrháč!“

Hudba: žádná. Hudba deště postačovala, zvláště když se k ní přidal vítr, ze všech stran směrem k domu. Vítr teď osvěžoval a svištěl, spolu s proudy deště kolem celého

domu, ve vlnách, jejichž hlasitost nabývala na síle. Tenhle-
ten vítr, kolem dokola domovních zdí, narážel do domu
jako příboj, narážel a narážel. A znovu pravil muž u ku-
chyňského stolu v hlasité samomluvě: „Ach, ten vítr, jak
on šumí. Kolem dokola. Kolem dokola Země. Přece jen se
tu tedy dá ještě něco pořídit. Vykonat. Takový vítr, to je
hodnota!“ Židli, převrženou bůhví kdy a bůhví jak venku
na trávě, vítr znovu zvedl a ona pak stála a stála. Což to bylo
vůbec možné? Bylo.

Herec se tvářil, jako by žvýkání chleba, jako by i každé
polknutí patřilo k přípravám na to, co nadcházelo; jako
by se takto, jídlem a pitím, usebiral. Vprostřed obřadu se
však rozlétly kuchyňské dveře, které jako všechny domov-
ní dveře byly nezamčené a vedly bezprostředně do vol-
né přírody, na travnatou zem, a v nich se rozkřičel muž,
v podobě deštného muže – sněžný muž, kdyby existoval,
by proti jeho zjevu nebyl dočista nic –, zastaviv se na prahu
dveří, pod okapem: „Vždyť vy ji vůbec nemilujete. Já ale tu
ženu miluji, ano, já. Nechte mou ženu na pokoji. Ano, mou
ženu. Neboť jednoho ne až tak vzdáleného dne bude má.
Tisíc nocí jste s ní strávil, a jednou jedinkrát jste při tom
nepocítil nic, co by se podobalo lásce. Zmizni, falešný hrá-
či. Uvolni místo. Tahle žena patří mně, mně!“ A jak to řekl,
s přízvukem, který možná pocházel spíš z rozčilení, zavřel
deštný muž dveře, podivuhodně pomalu, a byl pryč. Krátce

před tím, než se tu zjevil, pocítil ten druhý cosi jako jitrní potřebu první lidské siluety, které by se po celý den držel, jako by mu byla „formovačkou“ (podle vzoru „ladička“). Byl takovou siluetou vetřelec?

Můj herec nato pokračoval klidně ve snídani, polykal sousto za soustem, popíjel doušek po doušku. Pravda: ženu nemiloval, také jí to řekl, na počátku, později ještě jednou, a pak už to bylo nejspíš zbytečné. „Nemiluji tě.“ A jestliže poprvé snad ještě poslouchala, podruhé už rozhodně ne. Stačilo, že milovala a o lásce mluvila ona a že si to on nechal líbit. „Ty jsi můj mileneček. Od mého dětství jsi první člověk, s nímž jsem taková, jaká jsem. A nikdo v celém kraji, nikdo v celé zemi nestrávil víc společných hodin lásky než my. A pokaždé jsme to světu ukázali. Dali jsme mu to. Pomstili jsme se tomu současnému času, tomu přemocnému, tomu zdánlivě platnému. Zvítězili jsme nad ním a on už neplatil, vypařil se, a my, my dva, my oba, jsme se stali platným světem. Stali jsme se a byli, takový je to pád.“

A on si to nechával, ji a sebe, on si to nechával líbit. A přesto mu chyběla „láska“. Bez uvozovek: chyběla mu láska. Chyběla mu každý den, jednou méně bolestně, jednou jako bolest nad jiné palčivá, tak či onak bolest denno-denní. Chybění lásky, to ho pobuřovalo, sice mimo jiné i vůči sobě samému, ale nakonec přece jen daleko za sebe

sama. Ostatně zváží-li se to správně, nepobuřovalo ho ani tak její chybění, spíš to, že se nedostavovala. Chybění by už bylo jistým druhem lásky, možná lásky obsáhlejší a odkazující víc do budoucna než lásky existující, hmatatelné, takřkajíc k máni, tak jako se někomu nepřítomnému, nějaké nepřítomné řekne: „Chybíš mi!“, a to už by byla láska. Láska, ta mu nechyběla. Ta se škaredě nedostavovala, a tak i tohoto, onoho jitra. „A přece je to chybění,“ řekl si nahlas. „Bez ní, kdy není jí a s ní a skrze ni požehnán jediný okamžik, nezaslouží si můj den, aby se nazýval dnem, ze dne jen ukrádám, já obyčejný darmošlap. Zato jsem rád, že jsem se navždy zbavil humbuku přátel.“

Děšť a čtení. Herec byl čtenář. I když scénář na kuchyňském stole vyprávěl o jakémsi amoku vražedného běhu, nečetl ho snad proto, aby se připravil na svou roli. Patřil k těm, kdo se nikdy záměrně na nic nepřipravují, a to platilo i mimo jeho povolání. Při konfrontaci s úlohou spíš přivolával zahálku, hledal rozptýlení, nechával věci, aby přicházely, jak se jim zlíbí, nechával dění plynout. V tomto smyslu se možná přece jen připravoval.

Na počátku příběhu seděl ten, o kterém příběh jednal, u snídaně, tak jako teď čtenář sám –, což mu ale bylo jedno: on četl, a tak platilo jen to, co se vyprávělo, a on v tom

nadobro zmizel. Mohl si představit hrdinu scénáře při popíjení čaje a se vzdálenými obzory v oku jako někooho zapáleného nadšením. Toho dne podnikne něco velikého, namaluje rozhodující obraz, dopadne dlouho hledaného vraha dětí, potká ženu svého života, zachytí toho, kdo vyskočil z hořícího domu do prázdna.

Jak se dá od takových příběhů skoro čekat, zvrhl se pak ten den ve svůj opak, a to pro jediné zrníčko, které muži upadlo na zem, když vymačkával plátek citronu. Za zrníčkem se sehnul a ono mu, jak bylo hladké a slizké, vyklouzlo z prstů a pak ještě jednou a ještě jednou. Byl by mohl klidně počkat, dokud ta věc neuschne. Ale ne: zrnko musel z podlahy zvednout okamžitě, muselo to být teď hned, šlo při tom o všecko. Jenže se to ne a ne podařit, pokaždé mu to zrníčko citronu, velké ani ne jako hrášek, ale jinak než hrášek kluzké a nadto aerodynamického tvaru, odskočilo, vystříklo, vystřelilo z konečků prstů, nakonec napříč přes celou místnost a pod nástěnné lože, a když se před ně položil na břicho, v jedné ruce smeták, ve druhé baterku, odhalil to bělavé zrníčko v nejzazším koutu pod postelí, příliš širokou, aby se k němu smetákem dostal, a krom toho neodsunutelnou, připevněnou na zdi šrouby: svítilo a blýskalo se mu z temnot na pozdrav, „také obzor, jenže jiný než ty před oknem v nedohledné dáli“.